

MAGYARORSZÁGI VILÁGÖRÖKSÉGI HELYSZÍNEK

A Kormány [T/18000. számon](#) nyújtotta be a világörökségről szóló 2011. évi LXXVII. törvény módosításáról szóló törvényjavaslatot, amely számos ponton módosítja a jogszabályt.

Az UNESCO-világörökség

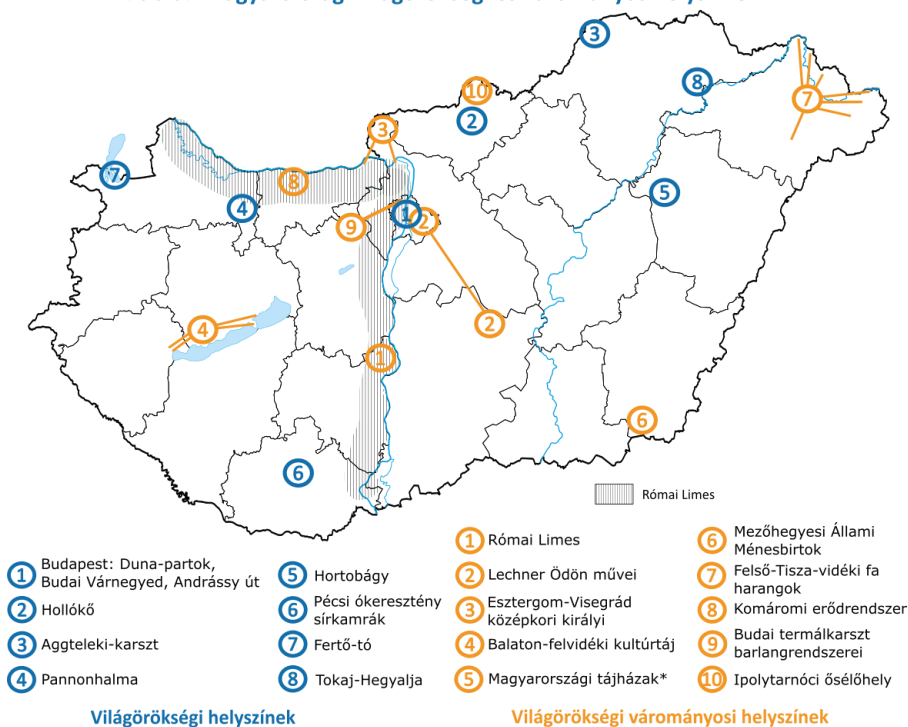
A világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló, 1972-ben elfogadott [UNESCO egyezményt](#) Magyarország 1985-ben ratifikálta. Az egyezményvel létrejött a világörökség fogalma és meghatározták ennek szervezeti és működtetési hátterét.

Az egyezmény értelmében a világörökség „kijelölésének, védelmének, megóvásának, bemutatásának és a jövő nemzedékek számára való átadása biztosításának elsődleges kötelezettsége arra az Államra hárul, amelynek területén található.” és az egyezményben részes államok vállalják, hogy a fentiek érdekében minden tőlük telhetőt megtesznek.

MAGYARORSZÁGI VILÁGÖRÖKSÉGEK

Magyarország Alaptörvénye deklarálja: „...a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.” ([Alapvetés P\) cikk](#))

1. ábra. Magyarországi világörökségi és várományos helyszínek

* A magyarországi tájházak hálózatát nem ábrázoltuk.

- A világon jelenleg 832 kulturális, 206 természeti és 35 vegyes világörökségi helyszín található, ebből 54 veszélyeztetett. Eddig 2 helyszín veszítette el világörökségi címét.
- Magyarországon nyolc világörökségi helyszín található.
- A magyar helyszínek közül hét a kulturális, egy a természeti kategóriába tartozik.
- Az Aggteleki-karszt és a Szlovák-karszt barlangjai, valamint a Fertő/Neusiedlersee kultúrtáj határokon átnyúló világörökségi helyszín.
- A Magyar Várományosi Listán jelenleg tíz természeti, illetve kulturális örökség szerepel.
- A Széchenyi 2020 program keretében 11,5 milliárd forintot fordítanak kifejezetten a világörökségi területek fejlesztésére.
- A magyar világörökségi törvényt az UNESCO 2016-os kiadványában mint jó példát mutatta be.

A világörökségről szóló [2011. évi LXXVII. törvény](#) értelmében:

- **világörökségi helyszín:** az UNESCO Világörökség Bizottsága határozata alapján a Világörökség Jegyzékbe felvett, világörökségi címmel rendelkező – a törvény mellékletében meghatározott – helyszín, amelyet a kulturális örökség, illetve a természet védelméről szóló jogszabályok alapján nyilvánítottak védetté, és ekként kulturális örökségi védelmet élvező terület, illetve védett természeti terület;
- **világörökségi helyszín védőövezete:** a világörökségi helyszín környezete, amely az UNESCO Világörökség Bizottságának határozata alapján a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értékeinek sértetlenségét, illetve hitelességének védelmét biztosítja, és amelyet a kulturális örökség, illetve a természet védelméről szóló jogszabályok alapján nyilvánítottak védetté vagy jelölték ki, és ekként kulturális örök-

ségi védelmet élvező terület, védett természeti terület, illetve a védett természeti terület védőövezete;

- **világörökségi terület:** a világörökségi helyszín és annak védőövezete.

Az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottságának Világörökség Szakbizottság működését és feladatait a [17/2012. \(II. 16.\) Korm. rendelet](#) határozza meg.

A világörökség kezelési tervét, valamint a magyar **Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékébe** történő jelölés és felvétel folyamatát a [315/2011. \(XII. 27.\) Korm. rendelet](#) szabályozza.

A **világörökségi várományos helyszín:** a kiemelkedő kulturális örökségi, illetve természeti értékei révén, UNESCO Világörökség Központhoz bejelentett, a Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékében szereplő helyszín, amelyet a kulturális örökség, illetve a természet védelméről szóló jogszabályok alap-

2. ábra. Magyarországi világörökségi helyszínek

Forrás: Infoszolg/ Miniszterelnökség adatközlése, www.vilagorokseg.hu

ján nyilvánítottak védetté, és ekként kulturális örökségi védelmet élvező terület, illetve védett természeti terület.

A **Magyar Várományosi Listán** szereplő helyszínek ([27/2015. \(VI. 2.\) MvM rendelet](#))

- 1. [A római birodalom határai](#) – A római limes magyarországi szakasza;
- 2. [Lechner Ödön művei](#);
- 3. [Esztergom és Visegrád középkori magyar királyi központok](#), valamint az egykori Pilisi királyi erdő területe
- 4. [Balaton-felvidéki kultúrtáj](#);
- 5. [Magyarországi tájházak hálózata](#);
- 6. A [Mezőhegyesi Állami Ménesbirtok](#);
- 7. [Felső-Tisza-vidéki fa harangtornyok](#);
- 8. A [Komárom/Komarnoi erődrendszer](#) a Duna és a Vág folyók összefolyásánál - az erődrendszer magyarországi elemei: Monostori Erőd, Csillag Erőd, Igmándi Erőd;
- 9. A [budai termálkarszt barlangrendszerei](#);
- 10. [Ipolytarnóci őselőhely](#).

A kormány a **dunai limes** világörökséggé nyilvánítása érdekében:

- [2015. december 1-től 2017. november 30-ig miniszteri biztost](#) nevezett ki;
- az [1520/2016. \(IX. 27.\) Korm. határozatban](#) elrendelte többek között, hogy a korábban készült jelölési dokumentációt és világörökségi kezelési tervet felül kell vizsgálni, valamint az aktualizált nevezési dokumentációt **2018. január 31-ig** be kell nyújtani az UNESCO felé.

A világörökségi listára való felkerülést az Egyezményt ratifikáló tagállamok maguk kezdeményezhetik a Világörökség Bizottságnál, amely évente egyszeri gyűlésén hoz döntést. A kiválasztás kritériumait a Bizottság szabályzata határozza meg.

KIEMELKEDŐ EGYETEMES ÉRTÉK

A **Kiemelkedő Egyetemes Érték (KEÉ)** 2005-ben került be a Működési Irányelvekbe és 2007 óta alkalmazzák. Az UNESCO [világörökség egyezmény](#) 11. cikkelye is előírja,

hogy azok a kulturális és természeti örökségek kerülhetnek fel a listára, amelyet a Világörökség Bizottság „*kiemelkedőnek, egyetemes értékűnek tekint – az általa megállapított követelményeknek megfelelően.*”

„*Kiemelkedő Egyetemes Érték alatt olyan kulturális és/vagy természeti jelentőséget értünk, mely különlegességével átlépi a nemzeti határokat és az egész emberiség jelen és jövő generációi számára közös jelentőséggel bír.*” (Operational Guidelines [2016.](#); Útmutató [2010.](#))

A 2005 előtt elfogadásra került – így a magyarországi – világörökségi helyszíneknek visszamenőlegesen kellett elkészíteniük a KEÉ meghatározását. A magyar helyszíneknél 2013-ban fogadta el a Világörökség Bizottság a KEÉ meghatározásokat.

A KEÉ **meghatározás fő részei:**

- **rövid összefoglalás:** átfogó meghatározás a helyszínről és legfőbb jellemzőiről;
- **kritérium:** a helyszín világörökségi jelentőségét meghatározó attribútumok;
- **integritás:** a természeti és/vagy kulturális helyszín és attribútumaik teljességének és érintetlenségének egysége. **Értékelése:**
 - a) a helyszín milyen mértékben foglalja magában a KEE kifejezéséhez szükséges összes elemet,
 - b) a helyszín mérete megfelelő-e a helyszín jelentőségét közvetítő jellegzetességek és folyamatok teljes körű bemutatására,
 - c) a helyszín nem szenved fejlesztésből adódó vagy gondatlanságból következő káros hatásoktól.
- **hitelesség** a kulturális és vegyes helyszínek esetén: az attribútumok valóságnak megfelelően és hitelesen képviselik a KEÉ-t;
- **védelmi és kezelési elvárások:** a világörökségi helyszín védelmének és kezelésének rövid és hosszú távú keretének meghatározása.

(Operational Guidelines [2016.](#); Útmutató [2010.](#))

VILÁGÖRÖKSÉGI HELYSZÍNEK FEJLESZTÉSE

A Széchenyi 2020 keretében 2016 októberében megjelent a „Világörökségi helyszínek fejlesztése” című (GINOP-7.1.6-16 kódszámú) [felhívás](#). A tervezett keretösszeg **11,5 milliárd forint**.

A pályázat **célja**:

- világörökségi helyszínek kiemelkedő egyetemes értékének megőrzése, védelme, bemutatása, látogathatóvá tétele;

- a turizmus erősítése;
- a hosszú távú gazdasági működés kialakítása;
- a világörökségi várományos helyszínek turisztikai fejlesztésének támogatása a világörökségi cím elnyerése érdekében.

Általános elvárás: a komplex és interaktív szolgáltatásokat nyújtó vonzerő kialakítása, további látogatószám és költség generálása.

Források:

- [1985. évi 21. törvényerejű rendelet](#) a világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló, az Egyesült Nemzetek Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezete Általános Konferenciájának ülészakán Párizsban, 1972. november 16-án elfogadott egyezmény kihirdetéséről
- [2011. évi LXXVII. törvény](#) a világörökségről
- [315/2011. \(XII. 27.\) Korm. rendelet](#) a világörökségi kezelési tervről, a világörökségi komplex hatásvizsgálati dokumentációról és a világörökségi várományos helyszínekről
- [17/2012. \(II. 16.\) Korm. rendelet](#) az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottságáról
- [32/2012. \(V. 8.\) NEFMI rendelet](#) a világörökségi gondnokságról
- [27/2015. \(VI. 2.\) MvM rendelet](#) a Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékéről
- [1520/2016. \(IX. 27.\) Korm. határozat](#) „A Római Birodalom határai – A dunai limes magyarországi szakasza” világörökségi várományos helyszín Világörökség Jegyzékbe jelöléséről
- Csorba György: Világörökség – Képviselői Információs Szolgálat, [2015/30](#). Infojegyzet
- [Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention](#), World Heritage Centre, 2016.
- [Az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottsága](#)
- [UNESCO World Heritage Centre](#)
- [Útmutató a Világörökségi helyszínek Kiemelkedő Egyetemes Érték visszamenőleges meghatározásának elkészítéséhez](#), 2010. július
- [vilagorokseg.hu](#)
- [World Heritage in Europe Today](#), UNESCO, 2016.